

RYSSLAND

Staden som utsatts för fler terrorattacker än någon annan

Moskvas tunnelbana sprängd igen

KOMMENTAR

Ingen stad i Europa eller Nordamerika är så van vid terroristattacker som Moskva. Dubbelattacker mot tunnelbanan den 29 mars var varken det första eller det sista terroristattentatet mot Mosmetro.

Medan attackerna mot New York, London och Madrid har varit engångshändelser, har Moskva de senaste tjugo åren regelbundet drabbats av terrorism som en konsekvens av kriget i Tjetjenien, ofta i anslutning till metron, men också på öppen gata, i gisslantagningar och sprängningar av hela bostadshus med många hundra dödade som resultat.

De senaste åren har attackerna dock blivit allt mer ovanliga i takt med att situationen i Tjetjenien har stabiliserats efter Putins uppgörelse om maktfördelning med de starkaste rebellerna runt klanen Kadyrov, till rivaliserande krigsherrars förtret. Men bomben på snabbtåget Nevskij Express mellan Moskva och St. Petersburg den 27 november förra året visade att trenden kanske inte skulle hålla i sig, något som nu har bekräftats efter den senaste attacken mot Moskva.

Trots det har jättestaden Moskva bevarat lugnet på ett imponerande sätt och tunnelbanan fortsatte att gå som vanligt hela dagen efter attacken, även om den drabbade röda linjen påverkades av temporära stopp. Det kanske kan tyckas dumdrigt att inte stänga av metron efter en terroristattack, men samtidigt finns det en värdighet i att låta tågen rulla. Efter attacken mot New York den 11 september 2001 ställdes all flygtrafik i hela världen in, och vi påverkas fortfarande tio år senare av extrema säkerhetsåtgärder på alla världens flygplatser; och efter bombarna i Londons tunnelbana 2005 slutade hela staden att fungera och i paniken sköt polisen ihjäl en helt oskyldig man. Men Moskva behåller lugnet.

Konspirationsteorierna om att Putin och säkerhetspolisen FSB själva skulle ligga bakom terroristattackerna i Ryssland är lika dumma och osmakliga som konspirationsteorierna om att "judarna" eller George W Bush själv låg bakom

attacken mot New York den 11 september.

Men medan galna teorier om 11 september aldrig skulle ges något utrymme i seriösa svenska medier, verkar det vara fritt fram att fantisera ihop diverse liknande teorier när det gäller Ryssland, vilket Jan Blomgren gör i Svenska Dagbladet under rubriken "Vitt är sällan vitt i Moskva" (30/3): "Myndigheterna anklagade genast terrorister, men det är sällan som attentat i Ryssland har en enkel förklaring" menar Blomgren och påstår att man inte kan utesluta att Putin ligger bakom metabombarna genom att återuppliva den gamla konspirationsteori om att det skulle ha varit FSB som sprängde flera bostadshus i Moskva år 1999.

Blomgrens motsvarighet i Dagens Nyheter, den mera sansade Ingmar Nevéus, påpekar dock att: "Konspirationsteorierna kring bombningarna av bostadshus i Moskva 1999 har aldrig kunnat bevisas" och "Vad skulle Putin vinna på att 39 människor dödas mitt i Moskva? Vad skulle FSB tjäna på att en av explosionerna sker alldeles under dess eget högkvarter på Ljubjankatorget?" (DN 1/4)

När Fredrik Reinfeldt och Carl

Bildt tidigare i mars besökte Moskva passade de på att kritisera Ryssland för brott mot de mänskliga rättigheterna; i sak ett riktigt påpekande – Ryssland har begått fruktansvärda krigsförbrytelser i Tjetjenien – men samtidigt hyckleri eftersom Sverige aldrig skulle komma med liknande anklagel-

Rysslands president Medvedev svarade med att kritisera Sverige för att ge fristad åt terrorister.

ser mot USA, som ju ansvarar för mycket fler och grövre brott mot mänskligheten runt om i världen. Dessutom gärna med svensk hjälp nuförtiden, som i det pågående kriget i Afghanistan eller i fallet med de från Sverige utvisade och torterade egyptierna 2001.

Rysslands president Medvedev svarade i alla fall med att kritisera Sverige för att ge fristad åt terrorister, vilket nämdes som hastigast i

svenska medier utan att man gick närmare in på vad Medvedev faktiskt syftade på. Men Medvedev syftade på internetsidan Kavkaz-Center som drivs av personer från Kaukasus bosatta i Sverige och som Ryssland har begärt utlämnade för uppvigling till terrorism.

Kavkaz-Center är en islamistisk och antisemitisk propagandacentral som förespråkar terrorism i kamp för bildandet av ett islamistiskt emirat i Kaukasus av det som idag är Dagestan, Tjetjenien, Ingujsien och Ossetien, utan hänsyn till de lokala folkens olika kulturer och religioner, och utan något gemensamt med den traditionella tjetjenska självständighetsrörelsen.

Jag menar inte att Sverige nödvändigtvis bör utvisa dessa personer till Ryssland, men det är intressant att jämföra med hur Sverige agerar när USA kommer med liknande önskemål. Då tvekar man inte en sekund att stänga ner internetsidor eller lämna över folk till CIA, som till exempel i det tidigare nämnda fallet med egyptierna. Nu har i alla fall terroristledaren och den självutnämnde kaukasiske emiren Doku Umarov i en video publicerad på Kavkaz-Center tagit på sig attentatet mot Moskva och utlo-

var dessutom flera attacker, vilket vi redan har fått se prov på i en våg terroristdåd i södra Ryssland dagarna efter den stora attacken mot Moskva.

En av de två kvinnliga självmordsbombarna i metron var en 17-årig flicka med förnamnet Dzjanet – Namnet är intressant. Det säger mycket om tidsandan då hon föddes i Dagestan 1992. Föräldrarna valde uppenbarligen varken ett ryskt eller muslimskt namn åt dottern, utan blickade istället västerut och gav henne det amerikanskt klingande namnet Janet. Det tyder på att det då fanns en framtidstro som det snart skulle visa sig att den postsovjetska tiden inte kunde erbjuda.

Den ekonomiska misär, politiska instabilitet och brist på framtidshopp som fortfarande råder i Kaukasus och andra delar av Ryssland tjugo år efter Sovjetunionens fall ger grogrunden till religiös och politisk extremism och är en del av förklaringen till massmordet på 40 oskyldiga arbetare och studenter på väg till jobb och skola under rusningstrafiken en måndagsmorgon i Moskvas tunnelbana.

Text och foto: Per Leander

